

2019. gada Eiropas Parlamenta vēlēšanu Latvijas politisko partiju programmu analīze

Eiropas Parlamenta (EP) vēlēšanas Latvijā notiks 2019.gada 25.maijā. Šajās vēlēšanās Latvija ir viens apgabals, un no Latvijas EP būs jāievēl astoņi deputāti. Šogad 16 partijas, pārstāvot 246 kandidātus, ir iesniegušas savus partiju sarakstus. Ar visiem kandidātu sarakstiem un to 4000 zīmju programmām, kas izmantotas par pamatu politisko partiju programmu analīzei, ir iespējams iepazīties Centrālās vēlēšanu komisijas mājaslapā: <https://epv2019.cvk.lv/pub/kandidatu-saraksti>.

Pētījumā izmantotā metodoloģija. Analizējot visu 16 politisko partiju 4000 zīmju programmās iekļautās tēmas, iegūtas 33 virstēmas un no tām izrietošas 97 apakštēmas. Iegūstot salīdzināšanas kritērijus (tēmas un apakštēmas), visas programmas atkārtoti analizētas un klasificētas iegūto tēmu un apakštēmu ietvaros, nēmot vērā to, vai partija savā programmā paudusi jebkādu plānoto darbību, nostāju vai nākotnes plānus konkrētās tēmas ietvaros. Ja partija tēmu pieminējusi tikai frāzes formā, nesaistot to ar savu ideoloģiju vai plānoto rīcību, šis izteikums nav nēmts vērā šī pārskata tapšanā.

Šis pārskats ir strukturizēts piecās daļās:

1. Partiju prioritārās jomas
2. Partiju specifiskās prioritātes
3. Partiju lielākā vienprātība
4. Partiju lielākās atšķirības
5. Ekstravagantākie partiju solījumi

1. PARTIJU PROGRAMMĀS BIEŽĀK PIEMINĒTĀS TĒMAS

Ņemot vērā to, ka partiju programmās iekļautas 33 tēmas, šajā sadaļā tiks apskatītas tikai četras populārākās: 1) Lauksaimniecība, 2) Bēgļi un imigrācija, 3) Attieksme pret ES vienoto tirgu un brīvajām kustībām, 4) Eiropas nākotnes vīzija.

LAUKSAIMNIECĪBA

Ar lauksaimniecību saistītās tēmas savās partiju programmās kaut reizi minējušas 15 no 16 partijām. Salīdzinoši vislielākais akcents savās programmās uz lauksaimniecības jautājumiem ir partijām *Zaļo un Zemnieku savienība* un *Jaunā Konservatīvā partija*.

Finansējums. Visas partijas (12), kuras lauksaimniecības finansēšanas jautājumu prioritizē savās programmās, atbalsta finansējuma palielināšanu (tiešmaksājumu, platību maksājumu) gan Latvijā, gan, retākos gadījumos, arī visā ES. Tāpat, partijas uzsver vienādu platību maksājumu ieviešanas nepieciešamību visā ES. Skatot lauksaimniecību plašākā kontekstā un ņemot vērā ES budžeta ierobežojumus pret iespējām, partija *Attīstībai/Par* rosina samazināt finansējumu Rietumeiropas lielajiem zemju īpašniekiem, šo finansējumu novirzot zinātnes un izglītības jomas attīstībai.

Par lauksaimniecības modeļa izmaiņu. Partijas (6), kuras runā par lauksaimniecības modeļa izmaiņu, vienbalsīgi atbalsta bioloģisko lauksaimniecību, uzsverot vides aizsardzības jautājumus. Partija *Progresīvie* ir vienīgā partija, kas, līdz ar bioloģiskās lauksaimniecības prioritēšanu lauksaimniecības jomā, runā par dzīvnieku tiesībām, norādot, ka iestāsies par mūsdienīgām [lauksaimniecības] metodēm, kas samazina dzīvniekiem nodarītās ciešanas.

Lauku attīstība. Partijas (4), kuras aktualizē lauku attīstības problemātiku, kā galveno atbalsta mehānismu šim procesam piemin ES fondu, programmu un finanšu instrumentus. *Rīcības partija* rosina palielināt lauku attīstībai atvēlēto ES budžetu, "70% no ES fondu, programmu un finanšu instrumentu finansējuma novirzot lauku novadu attīstībai".

Pārtikas kvalitāte un ĢMO. Partijas (3) aktualizē tīras un kvalitatīvas pārtikas nozīmi visā Eiropā. *Zaļo un Zemnieku savienība* pauž viedokli par iesāktās ES politikas turpināšanu, aizliedzot ģenētiski audzētu augu audzēšanu Savienības teritorijā.

BĒGLI UN IMIGRĀCIJA

Imigrācijas un bēgļu tēmas (ieskaitot visas apakštēmas) savās partiju programmās kaut reizi ar konkrētiem priekšlikumiem vai ideoloģiskiem uzstādījumiem pieminējušas **14 no 16 partijām**. Salīdzinoši visvairāk savās partiju programmās šos jautājumus piemin partijas *Jaunā Saskaņa* un *Nacionālā Apvienība*.

Trīs galvenās idejas, kuras partijas pauž jautājumā **par patvēruma meklētājiem un bēgļiem** ir savstarpēji atšķirīgas: pirmkārt, vairākām partijām ir pārliecība, ka Eiropā nepieciešama ārējo robežu stiprināšana, lai ierobežotu bēgļu plūsmas (piemēram, ZZS, Atmoda), otrkārt, ES valstīm ir jāsniedz atbalsts valstīm, no kurās uz ES ierodas bēgļi (*A/Par*, *Jaunā Saskaņa*), un, treškārt, Eiropai ir pilnībā jāpārtrauc bēgļu uzņemšana un jāveic uzņemto bēgļu deportācija (*Rīcības partija*). Šādu, ekstrēmu solījumu savā programmā iekļāvusi *Rīcības partija* kas norāda, ka "pilnībā pārtraucama jebkāda bēgļu uzņemšana Latvijas Republīkā" un ka "jau esošie bēgļi 72 stundu laikā deportējami uz iepriekšējām mītnes zemēm".

Kā galveno risinājumu **neatbilstīgai migrācijai** partijas pauž atbalstu robežu stiprināšanai ES. Tikai vienā gadījumā partiju programmā atrodama norāde uz to, ka ES jāpalīdz risināt cēloni, kas veicina nelegālo migrāciju (Vienotība).

Biežākā partiju nostāja jautājumā **par migrācijas politiku un jaunpienācēju integrāciju**: trešo valstu pilsoņu imigrācijas ierobežošana. Latvijas Krievu savienība, savukārt, uzsver sociālo garantiju veicināšana nepieciešamību (Latvijas Krievu savienība), paužot viedokli, ka "palīdzība sniedzama tiem darbiniekiem, kuri nepieciešami ES ekonomikai".

ATTIEKSME PRET ES VIENOTU TIRGU UN BRĪVAJĀM KUSTĪBĀM

Par vienoto tirgu ar brīvajām kustībām savā programmā runā **13 no 16 partijām**.

Par vienotiem ES preču kvalitātes standartiem visās dalībvalstīs. Šajā jautājumā partiju starpā valda vienprātība, visām atbalstot vienotu produktu standartu ieviešanu visā ES, kas novērstu jebkādu diskrimināciju starp ES valstīm. *Jaunā Vienotība* pauž gatavību vērsties pret "Austrumeiropas patērētāju diskrimināciju", savukārt *LSDSP* par savu mērķi izvirza cīņu pret nevienādiem standartiem, panākot, ka "Latvijas iedzīvotāji nebūs ES otrās šķiras pilsoni".

Pret protekcionismu un par vienotā tirgus stiprināšanu. Arī šajā jautājumā astoņas partijas ir vienprātīgas: visas šīs partijas atbalsta brīvu tirgu bez protekcionisma, paužot gatavību cīnīties pret negodīgām nodokļu politikām.

Par ES brīvā tirgus kaitējumu LV demogrāfijai un ekonomikai. Gan *Centra partija*, gan *Rīcības partija* iestājas par to, ka Latvijai būtu jāsaņem kompensācijas par ES radītajiem zaudējumiem Latvijai pēc iestāšanās ES, gan aktualizējot cilvēkresursu jautājumu, gan ražošanas piespiedu slēgšanu. Tāpat *Rīcības partija* aicina veikt auditu ar mērķi aprēķināt zaudējumos, ko Latvija piedzīvojusi kopš iestāšanās ES.

Patērētāju tiesības. Jaunā Konservatīvā partija iestājas par to, ka interneta vidē ir jānodrošina patērētāju tiesības.

Digitālais tirgus. Par vienota digitālā tirgus izveidi ES īpaši iestājas trīs partijas: Jaunā vienotība, Attīstībai/Par un KPVLV. Partija *KPVLV* norāda, ka īpaša uzmanība tiks vērsta tam, lai attīstītos “uzņēmumu un publiskā sektora digitalizācija”.

EIROPAS NĀKOTNES VĪZIJA

Par ES nākotnes vīziju runā **13 no 16** partijām.

Partiju skatījumi ir īpaši polarizēti jautājumos, kas skar to, kā ES būtu jāattīstās tālāk.. Būtiskākās pretrunas atklājas šādos jautājumos: vai ES būtu jākļūst ciešāk integrētai, vai dalībvalstīm jākļūst patstāvīgākām? Vai ES jākļūst par federāciju, vai nācijvalstu savienību?

Par/pret federalizāciju, par/pret ciešāku integrāciju.

Kamēr partijas *Progresīvie* un *Latvijas Krievu savienība* norāda, ka atbalsta ciešāku ES federalizāciju (*Progresīvie*) un ka *Latvijas Krievu savienības* mērķis ir tieši federāla Eiropa, vairums partiju šādai nostājai nepiekrit. Ja partijas *Attīstībai/Par* un *KPVLV* atbalsta ciešāku ES sadarbību konkrētās jomās, piemēram, aizsardzībā un izglītībā, tad atlikušās partijas (no tām, kuras paudušas jebkādu nostāju šajā jautājumā) kategoriski iestājas pret federalizāciju un iestājas par nācijvalstu savienību.

Partija *Latviešu nacionālisti* kā risinājumu ES problēmām redz Eiropu kā “nāciju ģimeni”, savukārt partija *Atmoda* norāda, ka ES bagātība ir tieši katras valsts nacionālā identitāte, kas arī ir iemesls, lai iestātos pret federalizāciju. Partijas *JKP*, *ZZS*, *NA*, *LSDSP* un *Centra partija* ir par ES, kurā “netiek uzspiesta ciešākas savienības izveide” (*NA*), kur ES ir nācijvalstu savienība (*JKP*) un kur ES ir neatkarīgu valstu savienība (*LSDSP*).

Par ES konstitūciju/turpmākās pastāvēšanas vīziju

Partijas *Progresīvie* un *Rīcības partija* abas aktualizē savās programmās ES konstitūcijas pieņemšanu. *Rīcības partija* uzsver, ka konstitūcijai jābūt tādai, kur “par

sabiedrības pamatu noteikta kristīgo reliģiju balstīta klasiska ģimene ar tradicionālām vērtībām". Tīkmēr partija *Atmoda*, reaģējot uz BREXIT precendentu, rosina visās valstīs veikt uzticības balsojumu par šo valstu turpmāko dalību ES.

Eiropas robežu vīzija

Partijas *Attīstībai/Parsavā* programmā pauž atbalstu tam, lai Eiropas robežas nebūtu fiksētas un lai ES turpinātu paplašināties. Tīkmēr *Latvijas Krievu savienība* mazāk runā par ES robežām, vairāk par Eiropas robežām, par tālāko punktu uzskatot Vladivastoku Krievijas Federācijā.

ES nākotnes finansēšanas modelis

Par to, kā ES būtu nākotnē finansējama, runā tikai partija *Progresīvie*, aktualizējot ideju par neatkarīgi finansētu ES.

2. KONKRĒTU PARTIJU SPECIFISKĀS PRIORITĀTES

Šajā nodalā apskatītas katras partijas 3 specifiskās prioritātes jeb tēmas un/vai apakštēmas, ko tās visbiežāk vai viskonkrētāk uzrunājušas savās programmās.

Latvijas Krievu savienība

Partneri EP: Eiropas Brīvā alianse

Vispārējā partijas nostāja par ES: pozitīva

Priekšlikumu skaits programmā (salīdzinājumā ar citām partijām): vidējs

Aptverto tēmu skaits (salīdzinājumā ar citām partijām): liels

Svarīgākais programmā:

Latvijas Krievu savienība savā politiskajā programma aptver plašu tēmu spektru, sākot ar Eiropas federalizāciju un beidzot ar Krievijas sankciju atcelšanu. Tieši atbalsts federālai Eiropai izceļas uz pārējo 16 partiju programmu fona, citām partijām atbalstot salīdzinoši mazāku integrācijas pakāpi vai pat iestājoties par ES kā nācijvalstu savienību. Tomēr *LKS* ideja par federālu Eiropu šķiet pretrunīga, pašai partijai atkārtoti aktualizējot reģionālās autonomijas un pašnoteikšanās idejas. Programmā prioritizētās tēmas: bēgļi un migrācija, dabas aizsardzība un klimats, Eiropas nākotnes vīzija.

Migrācijas jautājumos *LKS* iestājas pret nelegālu migrāciju, bet atbalsa selektīvu darbaspēka migrāciju, kas var nākt par labu ES ekonomikai.

Dabas aizsardzības un klimata jautājumos *LKS* aktualizē ES lomu cīņā par vides, klimata un bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu.

LKS iestājas par ES federalizāciju, lielāku reģionālo autonomiju ES līmenī un lielākām etnisko - lingvistisko grupu pašnoteikšanās tiesībām.

Citām partijām neraksturīgi ierosinājumi:

ES un Krievijas nākotnes attiecības (*LKS* atbalstot abpusēju sankciju atcelšanu), un Eiropas nākotnes robežas (*LKS* atbalsta Eiropas robežas no "Lisabonas līdz Vladivostokai").

Latviešu nacionālisti

Partneri EP: ES dalībvalstu "nacionālisti"

Vispārējā partijas nostāja par ES: drīzāk negatīva

Priekšlikumu skaits programmā (salīdzinājumā ar citām partijām): liels

Aptverto tēmu skaits (salīdzinājumā ar citām partijām): liels

Svarīgākais programmā:

Latviešu nacionālisti savā politiskajā programmā aptver plašu tēmu spektru, primāri izceļot trīs tēmas: dabas aizsardzība un klimats, ES budžets (prioritātes un kohēzijas politika) un ar veselības aprūpi saistītie jautājumi. Partijas programmā pausta kritika ES un Latvijas dalībai ES, kopējā nostāja ir šķietami negatīva, kas izceļas uz citu partiju fona. Kaut partija nepauž viedokli, ka Latvijai būtu jāizstājas no ES, tās programmā iekļauts ierosinājums "par uzticības balsojumu visās dalībvalstīs par to turpmāko dalību ES".

Latviešu nacionālisti liek uzsvaru uz ekoloģijas, gaisa kontroles, atjaunojamo energoresursu un citiem ar vidi saistītu jautājumiem.

Latviešu nacionālisti ierosina ES līmeņa budžeta veidošanu sociālo jautājumu risināšanai, kā arī vienlīdzīgu maksājumu veikšanu visās dalībvalstīs. Tāpat partija rosinā ieviest ES līmeņa medicīnas izglītības standartus un izveidot vienotu Eiropas Medicīnas fondu.

Citām partijām neraksturīgi ierosinājumi:

Izceļot *Latviešu nacionālistiem* specifiskos ierosinājumus, īpaši jāatzīmē ierosinājums izveidot cilvēkresursu kompensāciju modelis, kā ietvaros ES būtu jāatmaksā par no Latvijas emigrējušo darba spēku. Tāpat partija vēlas noteikt akcīzes nodokli plastmasai, sadzīves un lauksaimniecības ķīmijai, kā arī nodibināt Eiropas Medicīnas fondu, kas līdzfinansētu medicīnisko palīdzību un zinātni dalībvalstīs.

Latvijas Reģionu apvienība

Partneri EP: programmā nav minēti

Vispārējā partijas nostāja par ES: pozitīva

Priekšlikumu skaits programmā (salīdzinājumā ar citām partijām): vidējs

Aptverto tēmu skaits (salīdzinājumā ar citām partijām): vidējs

Svarīgākais programmā:

Latvijas Reģionu apvienība, atbilstoši savas partijas nosaukumam, savā vēlēšanu programmā aktualizē reģionu tēmu, bet bieži piemin arī aizsardzības un ES pārvaldes jautājumus. Partijas programma ir līdzsvarota un kopumā atbalstoša ES iesāktajam attīstības modelim, vēršot uzmanību uz nepieciešamību labāk un efektīvāk attīstīt un integrēt reģionus.

Latvijas Reģionu apvienībai uzsver kohēzijas fondu saglabāšanu, starpreģionu infrastruktūras uzlabošanu, līdzvērtīgu pakalpojumu pieejamību visā ES.

Latvijas Reģionu apvienībai pauž atbalstu ES un NATO sadarbībai, militārās infrastruktūras pilnveidošanai, kā arī cīņai pret ārējo apdraudējumu, kas var izpausties gan ārvalstu investīciju, gan dezinformācijas un kiberdraudu formā.

Latvijas Reģionu apvienībai atbalsta ciešāku sabiedrības iesaisti lēmumu pieņemšanā, e-pārvaldes uzlabošanu un cīņu pret esošo birokrātisko modeli, kas saprotams kā partijas iebildumi "nepamatotu un netaisnīgu noteikumu uzlikšanai Latvijai".

Citām partijām neraksturīgi ierosinājumi:

Partija piedāvā veicināt dalīšanās ekonomiku.

Zalo un Zemnieku savienība

Partneri EP: programmā nav minēti

Vispārējā partijas nostāja par ES: pozitīva

Priekšlikumu skaits programmā (salīdzinājumā ar citām partijām): liels

Aptverto tēmu skaits (salīdzinājumā ar citām partijām): liels

Svarīgākais programmā:

Zalo un Zemnieku savienība savā partijas programmā uzmanību prioritāri vērš dabas aizsardzības un klimata, aizsardzības (militārās) un lauksaimniecības jautājumiem.

Zalo un Zemnieku savienībai iestājas par atjaunojamo resursu prioritizēšanu pār fosilajiem energoresursiem, bioekonomikas un klimata zinātnes jomu attīstīšanu. Tāpat *Zalo un Zemnieku savienība* uzsver cīņu pret piesārņojumu - gan plastmasas, gan cita veida atkritumiem, kas tostarp iekļauj arī cīņu pret ūdeņu (upju un Baltijas jūras) piesārņojumu.

Zalo un Zemnieku savienībai iestājas par Eiropas līmeņa visaptverošu aizsardzību, palielinātu budžetu visu valstu starpā aizsardzības jomai (to skaitā minot Eiropas Aizsardzības fonda izveidi), ciešāku ES un NATO sadarbību, ievērojot Varšavas deklarāciju, kiberdrošības un stratēģiskās komunikācijas jomu stiprināšanu. Tāpat *Zalo un Zemnieku savienība* iestājas par cīņu pret ES nedraudzīgu režīmu aktivitāšu ierobežošanu.

Zalo un Zemnieku savienībai iestājas pret lauksaimniecības maksājumu samazināšanu, bet par taisnīgām subsīdijām lauksaimniekiem, prioritizējot mazās un vidējās saimniecības, bioloģisko lauksaimniecību attīstību, kā arī iestājoties pret ĢMO lauksaimniecībā.

Citām partijām neraksturīgi ierosinājumi:

ZZS piedāvā panākt «ātro kredītu» sērgas ierobežošanu Eiropas Savienības līmenī un paplašināt «reversā» pievienotās vērtības nodokļa piemērošanu ēnu ekonomikas mazināšanai.

Politiskā partija "KPV LV"

Partneri EP: programmā nav minēti

Vispārējā partijas nostāja par ES: pozitīva

Priekšlikumu skaits programmā (salīdzinājumā ar citām partijām): vidējs

Aptverto tēmu skaits (salīdzinājumā ar citām partijām): vidējs

Svarīgākais programmā:

KPV LV savā partijas programmā prioritizē ekonomikas un uzņēmējdarbības, dabas aizsardzības un klimata, lauksaimniecības, kā arī Eirozonas stiprināšanas jautājumus.

KPV LV uzsver mazo, vidēju un jauno uzņēmumu konkurētspējas stiprināšanu ES dalībvalstu tirgū, veicinot investoru uzticību Latvijas tirgum. Tāpat programmā uzsvērta digitālo prasmju apguves nepieciešamība.

Partija atbalsta tālāku darbu pie siltumnīcas gāzu emisijas ierobežošanas un vides standartu saglabāšanas īkvienam ES iedzīvotājam.

Partija iestājas par ES līmenī vienlīdzīgiem platību maksājumiem un mazo saimniecību attīstību.

Uzrunājot eirozonas nākotni, partija iestājas par stingru plānošanas politiku, kas attiecīgi veicinātu līdzvērtīgu reģionu attīstību

Citām partijām neraksturīgi ierosinājumi:

KPV LV vēlas mazināt ES iedzīvotāju atkarību no kreditiestādēm, tā vietā veicinot mājsaimniecību finansiālo stabilitāti, pārtiekot no pašu gūtajiem ienākumiem.

Progresīvie

Partneri EP: Eiropas sociāldemokrātiskie un zaļie spēki

Vispārējā partijas nostāja par ES: pozitīva

Priekšlikumu skaits programmā (salīdzinājumā ar citām partijām): liels

Aptverto tēmu skaits (salīdzinājumā ar citām partijām): liels

Svarīgākais programmā:

Progresīvie savā partijas programmā prioritizē dabas aizsardzības un klimata, sociālo jautājumu un tiesību, cilvēktiesību un ar tiesībām saistīto apdraudējumu tēmas.

Progresīvie atbalsta ES līmeņa nodokli CO₂, jaunu enerģijas sistēmu, kas veidota ar EIB ieguldījumiem, un lauksaimniecību, kas samazina klimata pārmaiņas, nerada apdraudējumu dabas vērtībām un mazina dzīvniekiem nodarītās ciešanas. *Progresīvie* iestājas pret publisku līdzekļu tērēšanu fosilajai infrastruktūrai un vienreizējās plastmasas produktu izmantošanu.

Progresīvie atbalsta ES mēroga formulu minimālas algas un pensiju aprēķināšanai, vienotu ES līmeņa bezdarbnieku atbalstu un arodbiedrību sistēmu, paralēli aktualizējot nepieciešamību par Eiropas Sociālā pīlāra principu padarīšanu par saistošiem. Tāpat *Progresīvie* iestājas par darbinieku tiesību un sociālo garantiju vienotu standartu Eiropas Savienībā un atbalsta Eiropas Darba iestādi.

Progresīvie pauža atbalstu cilvēktiesībām un pamatbrīvībām, iestājoties par dzimumu līdztiesību, LGBT+ kopienas tiesībām un etnisko grupu aizsardzību.

Daži citām partijām neraksturīgi ierosinājumi:

Atbalsts medicīniskās marijuānas legalizācijai, LGBT+ kopienas tiesībām, spēcīgu Eiropas nevalstisko organizāciju un kvalitatīvu mediju veidošanai.

Jaunā Saskana

Partneri EP: Eiropas Kreisā partija

Vispārējā partijas nostāja par ES: pozitīva

Priekšlikumu skaits programmā (salīdzinājumā ar citām partijām): liels

Aptverto tēmu skaits (salīdzinājumā ar citām partijām): liels

Svarīgākais programmā:

Jaunā Saskana savā partijas programmā prioritizē bēgļu un imigrācijas, lauksaimniecības, dabas aizsardzības un klimata tēmas.

Jaunā Saskana uzsver ES lomu, veicinot bēgļu atgriešanos dzimtenē, risinot migrācijas pamatcēloņus, atbalstot aizsardzības iespējas blakus esošajos reģionos. Tāpat *Jaunā Saskana* runā par migrācijas pārvaldīšanu “taisnīgākā un sakārtotākā veidā”, nodrošinot drošus un likumīgus [migrācijas] kanālus.

Jaunā Saskana pauž atbalstu cīņai pret ūdens trūkumu, “**kaitīgu toksisko ķimikāliju iedarbību**”, tāpat partija iestājas par pieejamu, drošu un kvalitatīvu pārtiku.

Jaunā Saskana atbalsta ES lauksaimniecības politikas reformas ar mērķi nodrošinot pieeju labākam uzturam un iestājaspar kvalitatīvu uzturu.

Daži citām partijām neraksturīgi ierosinājumi:

Partijas neparastākie solījumi: izveidojama EP darba grupa, kas risināto strīdīgo teritoriju jautājumus (Krimas, Abhāzijas, Palestīnas, Kosovas, Piedņestras), kā arī priekšlikums noteikt 9.maiju par valsts svētkiem visās dalībvalstīs.

Jaunā konservatīvā partija

Partneri EP: programmā nav minēti

Vispārējā partijas nostāja par ES: pozitīva

Priekšlikumu skaits programmā (salīdzinājumā ar citām partijām): vidējs

Aptverto tēmu skaits (salīdzinājumā ar citām partijām): vidējs

Svarīgākais programmā:

Jaunā konservatīvā partija savā partijas programmā prioritizē: 1) cīņu pret noziedzību, ēnu ekonomiku, korupciju un naudas atmazgāšanu, 2) lauksaimniecības tēmas, 3) enerģētikas tēmas.

JKP vēlas ierobežot ofšoros reģistrētus uzņēmumus un to iespējas. Tāpat *Jaunā konservatīvā partija* iestājas par ierobežojumiem nerezidentu apkalpošanai Eiropas bankās, tādējādi cīnoties pret noziedzīgi iegūto līdzekļu ieplūšanu ES. *Jaunā konservatīvā partija* atbalsta arī ES Prokuratūras mandāta paplašināšanu.

Jaunā konservatīvā partija atbalsta platībmaksājumu palielināšanu (mazajām un vidējām saimniecībām) un pārdalošā maksājuma ieviešanu, jauno lauksaimnieku un bioloģisko saimniecību sistemātisku veicināšanu.

Jaunā konservatīvā partija iestājas par sašķidrinātās gāzes termināla izveidi Latvijā un energoresursu piegādes avotu diversifikāciju.

Daži citām partijām neraksturīgi ierosinājumi:

JKP vēlas Eiropas Savienībā iestāties par Ukrainas, Moldovas, Gruzijas interešu aizstāvību. Tāpat JKP piedāvā, plānojot ES fondu naudas izlietojumu, Rīgu nodalīt no pārējās Latvijas, tā palielinot reģioniem pieejamo ES finansējumu.

Attīstībai/Par

Partneri EP: programmā nav minēti

Vispārējā partijas nostāja par ES: pozitīva

Priekšlikumu skaits programmā (salīdzinājumā ar citām partijām): liels

Aptverto tēmu skaits (salīdzinājumā ar citām partijām): liels

Svarīgākais programmā:

Attīstībai/Par savā partijas programmā prioritizē aizsardzības, dabas aizsardzības un klimata, kā arī vienotā tirgus tēmas.

Attīstībai/Par iestājas par vienotu ES robežsardzi, kopīgām ES militārām vienībām NATO ietvarā, integrētu ES-NATO struktūru aizsardzībai pret nemilitārajiem draudiem, starptautiskos daudzpusīgos nolīgumu saglabāšanu arī nākotnē, izceļot tieši ieroču kontroles jomu. Tāpat *Attīstībai/Par* atbalsta Eiropas Aizsardzības fonda un Kiberdrošības aģentūras izveidi.

Attīstībai/Par iestājas par bezemisiju transportu, pārēju uz aprites ekonomiku, tīru enerģiju un vienotu ES rīcību, ierobežojot klimata pārmaiņas veicinošos procesus.

Attīstībai/Par uzsver vienādu produktu kvalitāti ES, brīvu piekļuvi ES tirgum Latvijas uzņēmējiem, taisnīgu konkurenci. Partija neatbalsta protekcionismu, subsīdijs lielsaimniekiem un barjeras autopārvadātājiem.

Daži citām partijām neraksturīgi ierosinājumi:

Eiropas Riska kapitāla fonda, Eiropas Aizsardzības fonda, Bezdarba apdrošināšanas fonda un Kiberdrošības aģentūras izveide. Tāpat *Attīstībai/Par* vēlas sekmēt ES tālāku paplašināšanos.

Saskāna

Partneri EP: Eiropas Sociālistu partija

Vispārējā partijas nostāja par ES: pozitīva

Priekšlikumu skaits programmā (salīdzinājumā ar citām partijām): mazs

Aptverto tēmu skaits (salīdzinājumā ar citām partijām): mazs

Svarīgākais programmā:

Saskāna savā partijas programmā prioritizē: 1) tiesības, cilvēktiesības un tiesību apdraudējumus, 2) sociālos jautājumus un 3) starptautisko tirdzniecību.

Saskāna vēlas izskaust sieviešu un vīriešu atalgojuma nevienlīdzību, kā arī uzrunā etnisko un lingvistisko grupu diskrimināciju.

Partija vēlas panākt minimālās algas, pensiju un pabalstu apmēra piesaisti reālajam iztikas minimumam.

Saskānai atbalsta stingrās taupības politikas izbeigšanu un ES investīcijas starptautiskajā ekonomikā. Tāpat *Saskāna* atbalsta ekonomisko integrāciju ar mērķi palielināt ES starptautisko konkurētspēju.

Citām partijām neraksturīgi ierosinājumi:

Saskāna pauž savu atbalstu cīņai pret ksenofobiskiem vai nacionālistiskiem spēkiem Latvijā, lai nepieļautu latviešu un krievisko runājošo šķelšanu.

Partija vēlas, lai ES dalībvalstu budžetiem obligāti tiktu piemēroti ne tikai taupības kritēriji, bet arī sociālā taisnīguma un nabadzības apkarošanas kritēriji.

Nacionālā Apvienība

Partneri EP: programmā nav pieminēti

Vispārējā partijas nostāja par ES: ne pozitīva, ne negatīva ("Eiropas Savienībai jādara mazāk, toties labāk").

Priekšlikumu skaits programmā (salīdzinājumā ar citām partijām): vidējs

Aptverto tēmu skaits (salīdzinājumā ar citām partijām): vidējs

Svarīgākais programmā:

Nacionālā Apvienība savā partijas programmā prioritizē bēgļu un imigrācijas, aizsardzības un Eiropas nākotnes vīzijas tēmas.

Nacionālā Apvienība iestājas par spēcīgām ārējām robežām nekontrolētas migrācijas ierobežošanai, un tādu migrācijas politiku, kuru pārvalda katrs valsts individuāli. Partija iestājas pret trešo valstu pilsonu masveida imigrāciju un "zelta vīzu" programmu ES.

Nacionālā Apvienība ir pret "ES Aizsardzībai savienību", partija aizsardzības jomā paļaujas uz NATO atbalstu un vēlas stiprināt ES kiberdrošību.

Nacionālā Apvienība vēlas tādu ES, kurā vairākums lēmumu tiek atstāti dalībvalstu pārziņā, ES netiek "uzspiesta" ciešākas savienības izveide un integrācijas pamatprincips ir "tēvzemes mīlestība un nacionālā suverenitāte".

Citām partijām neraksturīgi ierosinājumi:

Partija uzsver, ka tā nevēlas, lai ES dalībvalstīm samazinātos iespējas nobloķēt (uzlikt veto) kādiem jauniem lēmumiem.

Rīcības Partija

Partneri EP: programmā nav pieminēti

Vispārējā partijas nostāja par ES: neskaidra

Priekšlikumu skaits programmā (salīdzinājumā ar citām partijām): vidējs

Aptverto tēmu skaits (salīdzinājumā ar citām partijām): vidējs

Svarīgākais programmā:

Rīcības Partija savā partijas programmā prioritizē izglītības, bēgļu un imigrācijas un lauksaimniecības tēmas.

Rīcības Partijai vēlas skolu atrašanu «solu attālumā no bērna dzīvesvietas, atbalstot skolu autonomiju mācību programmu izveidē un realizācijā, kā arī iestājoties par brīvās audzināšanas principu ieviešanu ES.»

Rīcības Partijai atbalstoja jebkādu bēgļu uzņemšanas partraukšanu Latvijā.

Rīcības Partijai iestājas par vienotiem ES platību maksājumu apmēriem lauksaimniekiem un zemju īpašniekiem.

Citām partijām neraksturīgi ierosinājumi:

Gandrīz visi šīs partijas programmā iekļautie priekšlikumi ir netipiski, tos salīdzinot ar citu partiju programmām. Piemēram, partija piedāvā 72 stundu laikā deportēt Latvijā esošos bēgļus, 70% no ES fondiem novirzīt lauku novadiem.

Atmoda

Partneri EP: ECPM (Eiropas kristīgās politikas kustība)

Vispārējā partijas nostāja par ES: ne pozitīva, ne negatīva

Priekšlikumu skaits programmā (salīdzinājumā ar citām partijām): mazs

Apterto tēmu skaits (salīdzinājumā ar citām partijām): vidējs

Svarīgākais programmā:

Atmoda savā partijas programmā prioritizē Latvijas interešu aizstāvību ES, Eiropas nākotnes vīzijas, ka arī skar cilvēktiesību tēmas.

Partija sola pirmajā vietā vienmēr likt Latvijas un "mūsu tautiešu" intereses, kā arī neļaut "Sorosam sagraut Eiropas pamatus"

Tāpat, Atmoda sola neļaut ES pārvērst par federāciju, neļaut ES "vadīt tādiem cilvēkiem kā Junkers".

Partija sola atsaukt Stambulas konvenciju.

Citām partijām neraksturīgi ierosinājumi:

Aptuveni puse šīs partijas programmā iekļauto priekšlikumu ir netipiski, tos salīdzinot ar citu partiju programmām. Atmoda vēlas tranzīta koridoru Austrumi - Rietumi caur Latvijas teritoriju, kā arī iestājas par sieviešu un vīriešu identitātes stiprināšanu. Tāpat partija vēlas iesniegt Eiropas Savienībai reālos datus un patiesību par ekonomisko stāvokli Latvijā.

Centra partija

Partneri EP: patriotiskas, kristīgi - konservatīvas partijas no citām ES valstīm

Vispārējā partijas nostāja par ES: neskaidra

Priekšlikumu skaits programmā (salīdzinājumā ar citām partijām): mazs

Aptverto tēmu skaits (salīdzinājumā ar citām partijām): mazs

Svarīgākais programmā:

Centra partija savā partijas programmā prioritizē: 1) ES budžeta, prioritāšu un kohēzijas politikas tēmas, 2) bēgļu un imigrācijas tēmas, 3) cilvēktiesību un tiesību apdraudējumu tēmas.

Centra partija apņemas cīnīties par eirofondu un lauksaimniecības tiešmaksājumu palielināšanu Latvijai, kā arī iestājas par palielinātu ES budžetu nākamajā plānošanas periodā.

Centra partija pauž gatavību apturēt tādu imigrāciju ES, "kas rada terorisma un infekciju riskus".

Centra partijai iestājas pret "genderisma" ideoloģiju un atbalsta tradicionālo ģimeņu modeli, iestājoties pret citu grupu/ minoritāšu ierobežošanu.

Citām partijām neraksturīgi ierosinājumi:

Centra partijas piedāvā aizstāvēt "cilvēkus pret uzspiesto čipizāciju", kā arī ar likumu aizliegt bērnu un skolnieku pakļaušanu "genderisma ideoloģijas, dzimumdzīves, LGBT un homoseksuālisma propogandai".

Latvijas Sociāldemokrātiskā Strādnieku partija

Partneri EP: citas sociāldemokrātiskās partijas

Vispārējā partijas nostāja par ES: ne pozitīva, ne negatīva

Priekšlikumu skaits programmā (salīdzinājumā ar citām partijām): mazs

Aptverto tēmu skaits (salīdzinājumā ar citām partijām): vidējs

Svarīgākais programmā:

Latvijas Sociāldemokrātiskā Strādnieku partija savā partijas programmā prioritizē Eiropas nākotnes vīzijas tēmas, kā arī investīciju, ekonomikas attīstības un uzņēmējdarbības veicināšanas tēmas.

Partija iestājas par ES kā neatkarīgu valstu savienību un iebilst federālas Eiropas idejai. Tāpat partija iestājas par mazo uzņēmumu aizstāvēšanu no globalizācijas sekām, kā arī maksimālu ES fondu piesaisti, realizējot Latvijas interesēm atbilstošus projektus.

Citām partijām neraksturīgi ierosinājumi:

Latvijas Sociāldemokrātiskā Strādnieku partijas programmā minēti arī salīdzinoši neparasti, pat nesaprotami, ierosinājumi, piemēram, "atbalstīt un rosināt EP likumdošanas iniciatīvas ekonomisko attiecību atslogošanai" vai nodrošināt iespēju "dzīvot veselīgi veselīgā vidē".

Jaunā Vienotība

Partneri EP: Eiropas Tautas partija

Vispārējā partijas nostāja par ES: pozitīva

Priekšlikumu skaits programmā (salīdzinājumā ar citām partijām): vidējs

Aptverto tēmu skaits (salīdzinājumā ar citām partijām): liels

Svarīgākais programmā:

Jaunā Vienotība savā partijas programmā prioritizē aizsardzības, Eirozonas stiprināšanas un zinātnes finansējuma tēmas.

Jaunā Vienotība iestājas par Eiropas un NATO ciešu sadarbību, efektīvu Eiropas robežu kontroli, kas īstenojama dalībvalstīm sadarbojoties, kā arī tālāku darbu, sargājot ES no manipulācijas ar viltus ziņām.

Partija pauž atbalstu iesāktajām Eirozonas reformām, kas vērstas par labu Latvijas izaugsmei.

Tāpat partijas vēlas atbalstīt Latvijas zinātnieku iespējas piesaistīt finansējumu no ES, kā arī iestājas par taisnīgu līdzekļu sadali starp ES dalībvalstīm.

Citām partijām neraksturīgi ierosinājumi:

Partija vēlas ar ES atbalstu finansēt Latvijas iedzīvotāju reemigrāciju.

3. KUROS JAUTĀJUMOS STARP PARTIJĀM IR VISLIELĀKĀ VIENPRĀTĪBA?

Salīdzinot partiju programmās pieminētās tēmas un priekšlikumus, partiju vislielāko vienprātību var novērot ES budžeta, vienotā tirgus un migrācijas jautājumos.

ES budžets. Tās partijas, kuras uzrunā ES investīcijas zinātnē, uzņēmējdarbībā, sociālajos jautājumos, izglītībā, lauksaimniecībā, u.tml., gandrīz vienbalsīgi atbalsta lielāka finansējuma piešķiršanu attiecīgajām jomām. Specifiskās Latvijas prioritātes (ES atbalsta saņemšanās) ir uzrunātas astoņu partiju programmās - arī tajās var novērot konsensu par to, ka ES finansējumam ir vai nu jāpieaug vai arī tas nedrīkt samazināties.

Vienotais tirgus. Nav tādas partijas, kura savā programmā iestātos pret ideju, ka ES dalībvalstis būtu attaisnojami atšķirīgi preču kvalitātes standarti vai protekcionisms. Tās partijas, kas šo tēmu specifiski uzrunā, iestājas par jebkādas diskriminācijas novēršanu starp ES valstīm.

Migrācija. Lielākā daļa partiju pauž vēlmi ierobežot nelegālo migrāciju un veidot spēcīgas ES ārējās robežas. Vienlaikus, vispārējā attieksme pret migrāciju un imigrantu integrāciju partijām atšķiras (skat.zemāk).

4. KUROS JAUTĀJUMOS STARP PARTIJĀM IR VISLIELĀKĀ NEVIENPRĀTĪBA?

Partijas polarizējošākais jautājums: **kāda ir ES nākotnes vīzija?** Vai ES būtu jāturpina ciešāka integrācija, varbūt jākļūst par federāciju, vai - tieši otrādi - ES jādara mazāk? Varbūt jautājums par ES pastāvēšanu būtu visās dalībvalstīs jāpiedāvā referendumam?

Divas partijas - *Progresīvie* un *Latvijas Krievu savienība* - savās programmās norāda, ka tās atbalsta ciešāku ES federalizāciju. Partijas *Attīstībai/Par* un *KPVLV* atbalsta ciešāku ES sadarbību konkrētās jomās, piemēram, aizsardzībā un izglītībā, bet to programmās nav atrodama nostāju par federāciju. Vairākas partijas (piemēram, *Latvijas Reģionu Apvienība*, *Jaunā Vienotība*) šo jautājumu programmās neuzrunā. Tās, kuras uzrunā, - kategoriski iestājas pret federalizāciju un iestājas par nācijvalstu savienību.

Partija *Latviešu nacionālisti* kā risinājumu ES problēmām redz Eiropu kā "nāciju ģimeni", savukārt, partija *Atmoda* norāda, ka ES bagātība ir tieši katras valsts nacionālā identitāte, kas arī ir iemesls, lai iestātos pret federalizāciju. Partijas *JKP*, *ZZS*, *NA*, *LSDSP* un *Centra partija* ir par ES, kurā "netiek uzspiesta ciešākas savienības izveide" (*NA*), kur ES ir nācijvalstu savienība (*JKP*) un kur ES ir neatkarīgu valstu savienība (*LSDSP*).

Tāpat partiju starpā valda nevienprātība par migrācijas, konkrētāk, integrācijas jautājumiem, daļai partiju atbalstot jaunpienāciju integrāciju, bet citām partijām iestājoties pret jebkādu imigrāciju. *Rīcības partija* ierosina pārtraukt jebkādu bēgļu uzņemšanu Latvijā, kā arī 72 stundu laikā deportēt visus esošos bēgļus. Tīkmēr citu partiju attieksme pret migrācijas procesiem ir mērenāka. Piemēram, partija *PROGRESĪVIE* sola stiprināt sociālo garantiju aizsardzību ES iekšējās migrācijas gadījumā, kamēr *Attīstībai/Par* atbalsta jaunpienācēju integrāciju. *Latvijas Krievu Savienība* sola palīdzību pārcelšanās gadījumā tiem darbiniekiem, kuri ir nepieciešami ES ekonomikai.

Partijas nav vienprātīgas arī par **vērtību** un **cilvēktiesību** tēmām, it sevišķi jautājumos par diskriminācijas jautājumiem un attieksmēm pret minoritātēm. *KPV LV*, *Progresīvie* un *Jaunā Vienotība* savās programmās iestājas par cilvēktiesībām un pret diskrimināciju. *Progresīvie* un *Attīstībai/Par* atbalsta arī sieviešu un vīriešu vienlīdzību, kā arī ģimeni līdztiesību. Tīkmēr partija *Atmoda* pauž atbalstu Stambulas konvencijas atcelšanai un sieviešu-vīrieši identitātes stiprināšanai, bet *Centra partija* iestājas pret "genderisma ideoloģiju, dzimumdzīves, LGBT un homoseksuālisma publisku propagandu".

Attiecības ar Krieviju. *Rīcības partija* un *LKS* ierosina atcelt pret sankcijas pret Krieviju, partija *Jaunā Saskaņa* – tās pārskatīt. Tāpat partija *Atmoda* iestājas par Latviju kā tranzītkoridoru starp Austrumiem un Rietumiem. Par Krievijas atturēšanu un tās agresijas ierobežošanu savās programmās iestājas partijas *Jaunā Vienotība*, *Attīstībai/Par* un *Jaunā konservatīvā partija*.

5. EKSTRAVAGANTĀKIE PARTIJU SOLĪJUMI

1. *Latviešu nacionālisti*: "Noteikt visām ES valstīm vienotu minimālo pensiju, bērnu pabalstu, algu. ES no sava budžeta-fondiem sedzot starpību, ko nevar nodrošināt Latvijas budžets."
2. *Latviešu nacionālisti*: "ES no saviem fondiem jāizmaksā Latvijai par katru cilvēku, kurš izceļoja strādāt uz ES zaudētā darba spēka aprēķināto kompensāciju."
3. *Jaunā Saskaņa*: "Mēs ierosinām, lai 9. maijs klūtu par valsts svētkiem visās dalībvalstīs."
4. *Rīcības partija*: "Par Eiropas Savienības līdzekļiem veikt pilnu un visaptverošu ES – Latvijas Republikas attiecību auditu no 2004.gada 1.maija."
5. *Rīcības partija*: "Par ES līdzekļiem izveidot neatkarīgu zinātniski-analītisko centru Rīgā, kas izvērtētu visu ES jau ieviesto un nākamo direktīvu un regulu atbilstību Latvijas Republikas interesēm. Bez saskaņošanas ar iepriekš minēto centru turpmāk Latvijas Republikas teritorijā netiks ieviesta neviens ES direktīva vai regula."
6. *Rīcības partija*: "Likvidēt jebkādas darba samaksas atšķirības starp dalībvalstīm."
7. *Rīcības partija*: "Jau esošos bēglus 72 stundu laikā par ES līdzekļiem deportēt uz iepriekšējās mītnes zemi."
8. *Rīcības partija*: "Panākt visu un jebkādu ekonomisko sankciju atcelšanu pret Krievijas Federāciju."

9. *Atmoda:* "Lai Latvijā apstātos lejupslīde visās jomās, iesniegsim Eiropas Savienībai reālos datus un patiesību par ekonomisko stāvokli Latvijā."

10. *Atmoda:* "Neļausim Sorosam un viņa atbalstītājiem sagraut Eiropas pamatus"

11. *Atmoda:* "Neļausim Eiropas Savienību vadīt tādiem cilvēkiem kā Junkers."

12. *Centra partija:* "Esam pret genderisma ideoloģiju, dzimumdzīves, LGBT un homoseksuālisma publisku propogandu. Ar likumu jāaizliedz bērnu un skolnieku pakļaušanu šāda veida propagandai."

Šo pārskatu izveidojusi domnīca PROVIDUS ar Eiropas Parlamenta atbalstu.
Eiropas Parlaments neatbild par šī pārskata saturu.